Syyttäjälaitos 8.6.2023 Dnro SY/1430/2023

Eduskunta
Lakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission asetusehdotuksesta rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä

Syyttäjälaitos suhtautuu asetusehdotukseen myönteisesti ja on eri yhteyksissä tuonut esille jo pitkään nyt käsiteltävänä olevan kaltaisen instrumentin tarpeen.

Käytettävissä ei tällä hetkellä ole EU-instrumenttia, joka palvelisi rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä. Tähän asti on siirtotilanteissa jouduttu soveltamaan Euroopan neuvoston vuoden 1959 yleissopimuksen 21 artiklaa. Suomi ei ole ratifioinut Euroopan neuvoston vuoden 1972 sopimusta rikosoikeudellisten menettelyjen siirrosta.

Syyttäjälaitos hyväksyy oikeusministeriön esittämän, mutta haluaa painottaa vielä seuraavaa.

Ehdotuksen artiklassa 1 määritellään asetuksen soveltamisen alkavan siitä hetkestä, kun henkilö todetaan epäillyksi. Lisäksi asetuksen resitaaleissa määriteltäisiin epäillyksi toteamisen tapahtuneen, kun jäsenvaltion viranomaiset ilmoittavat epäillylle, että häntä epäillään tai syytetään rikoksesta.

Syyttäjälaitos ei ole vakuuttunut valitusta ratkaisusta. Rikosasian siirto voi olla tarkoituksenmukainen tilanteissa, joissa epäillyn henkilöllisyys ei ole vielä selvitetty ja on mahdollisesti jopa paremmin selvitettävissä vastaanottavassa valtiossa. Samoin toisessa valtiossa oleskelevalle epäillylle hänen asemastaan ilmoittaminen useimmiten onnistuu paremmin oleskeluvaltion viranomaisilta. Lisäksi asian selvittäminen voi asettaa vaatimuksia sille, milloin epäiltyä informoidaan meneillään olevasta tutkinnasta. Viime mainittu onkin huomioistu artiklassa 6.

Parempana voisi pitää esimerkiksi ilmaisua ”kun esitutkinta on aloitettu”. Tämä ottaisi paremmin huomioon jäsenvaltioiden erilaiset järjestelmät.

Syyttäjälaitos
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki
Puhelin 029 56 20800
Faksi 029 56 20888
syyttajalaitos.fi
valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

Suomen kannalta parempi olisi, että asetus olisi sovellettavissa kaikissa tilanteissa, joissa rikosasian siirto olisi tarkoituksenmukainen.

Artiklassa 2 on määritelty asianomistaja (uhri) uhridirektiivin mukaan. Tämä määritelmä kattaa vain luonnollisen henkilön, mutta ei juridista henkilöä. Rikosasian siirtäminen käy tarkoituksettomaksi, jos se on mahdollista vain siltä osin kuin teko on kohdistunut johonkuhun ihmiseen. Erityisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toiminnassa asianomistajina on niin luonnollisia kuin juridisia henkilöitä. Sama koskee erilaisia petos- tai anastusrikosten sarjoja. Rajoitusta voidaan pitää asetusehdotuksen tarkoituksen vastaisena.

Artiklassa 5 annetaan epäillylle, syytetylle tai uhrien enemmistölle mahdollisuus pyytää, että jompikumpi valtioista aloittaisi menettelyn siirtämistoimet. Ottaen huomioon, että mainituille henkilöille on annettu oikeus ainoastaan pyytää siirtotoimien aloittamista, pitää Syyttäjälaitos asianomistajien osalta ehdotettua enemmistövaatimusta tarpeettomana ja asianomistajien oikeuksia rajoittavana.

Valtakunnansyyttäjä Ari-Pekka Koivisto

Valtionsyyttäjä Tuuli Eerolainen

Syyttäjälaitos
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki
Puhelin 029 56 20800
Faksi 029 56 20888
syyttajalaitos.fi
valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi